

מ. כשבנה שלמה את ביהמ"ק, בקשו להכניס ארון לבית קה"ק, דבקו שערים זה בזה, אמר שלמה עשרים וארבע רננות ולא נענה. ביהמ"ק שהוא המקום הנצחי שממנו האורה יוצאת לעולם, ויציאת האורה לעולם אינה נגמרת בתכליתה השלמה כ"א ע"י גדולתן של ישראל, ע"כ היה צריך ביהמ"ק שיבנה דוקא בהיות ישראל ג"כ עומדים בתכלית מעלתם הפרטית, בהצלחה גדולה היותר אפשרית בתור עם פרטי, כדי שיהיה הרושם נצחי, שהתכלית הכללית שתבא לעולם ע"י ישראל, לא תהיה נגמרת חלילה ע"י ביטול הפרטיות של עם ישראל והבלעותם בין האומות ע"י פיזורם, שבזה יודיעו שם ד' וכבודו בעולם. שאם הי' כן, הי' אפשר לביהמ"ק שיבנה גם בהיות מצב ישראל הפרטי בשפל. אלא שהיסוד הוא, שאמנם התכלית הכללית של הטובה האמיתית של האורה של אור ד' לכל באי עולם תצא ע"י ישראל, שיסוד הדבר הוא תלוי בביהמ"ק אבל הוא תלוי דוקא באופן שהמצב הפרטי של ישראל יהיה מצד לאומיותו הפרטית איתן ונשגב. ע"כ היה ראוי לזה רק שלמה, שימים טובים בהצלחה וכבוד לאומי כימי שלמה הראשונים לא היו לישראל מעולם, ואי אפשר שיהיו עד ימי המשיח במהרה בימינו. והנה בהרמת קרנם של ישראל, יש כאן ערך כפול: ענין אחד שהוא נותן רב כח לרגש הטבעי שבאדם להתגדר בו, והוא האהבה הלאומית. טבע האדם הוא שבשעה שהוא רואה את עמו מוצלח בכל טוב, גשמי ורוחני, שהוא קשור לו וחפץ מאד בהגדלתו והצלחתו. אבל דבר זה אינו כ"א רגש טבעי, שבנוי ע"פ נטיות גופניות שאפשר להבטל. אבל בישראל הרגש הזה מתאחד עם השכל היותר טהור, כי אמתת החכמה היא המביאה ליסוד אהבת ד' והחפץ בטוב הכלל כולו, שיהי' כבוד ד' לעולם ושישמח במעשיו. הנה בכל האומות שאין הגדולה שלהן מצד פרטיותן יכולה להיות אמצעית להביא את הטוב הכללי, אין הרגש שלהן מצד החיבה הלאומית הנמצאת בכלל האומה מתאחד עם השכל הטהור, אבל בישראל, אותו הרגש הלאומי הוא בסיס וכסא להעמדת החפץ של השכל הטהור, ואותה התכלית של החכמה האלהית הטהורה בטובת הכלל כולו, יוצאת לפעולה דוקא ע"י אמצעות של המילוי של הרגש הטבעי הישראלי, וזה הרגש של החפץ הנטוע לראות בטובת עם ד' אלה.

וההוראה של ההתאחדות הזאת, חיבור השכל עם הרגש, שהוא דבר מיוחד לישראל. כי בכל אומה ולשון, מצד עצם החכמה הרוממה אין מתקוממת בה נטייה הלאומית. ואם חכם גדול הצופה לדברים גדולים לכלל ברואי ד' יהי' ג"כ דבק באהבת לאומו, אין זה מפני שעד מקום שהנטייה של חכמתו מעגת שם רגשו מגיע, כ"א מפני שהוא ג"כ עוסק בדברים שהם שפלים מערך חכמתו. אבל בישראל, שאנתה התכלית שהשכל הטהור האלהי צופה היא מתקיימת דוקא ע"י ההתקיימות של ההצלחה היותר גדולה הלאומית. ע"כ הרגש עם השכל הוא בכלל האומה מחובר יחד, והשכל מחיה ומאיר את הרגש ונותן לו קיום והעמדה נצחית. העבודה בכללה, עבודת ד' המעשית היא בנוייה ע"פ אותם הכחות האנושיים שעל ידם הוא מקבל את האור האלהי בנפשו. ע"כ הרבה דברים מעבודה פונים אל הרגש כמו שיסוד התפילה בנוי על הרגש, ע"כ בכלל נקרא ביהמ"ק בית תפילה. אבל לא תחשוב שהרגש לבדו הוא הפועל, לא, כ"א הרגש עצמו הוא מונהג ע"פ העומק השכלי שמחייב כך שיהיה הרגש פונה למטרתו באלו הדרכים. ע"כ היתה ההשלמה הדרושה לקדושת ביהמ"ק ע"י הכנסת הארון, ארון הברית, ששם יסוד התורה שהיא האורה השכלית לכל העולם כולו, שיהיה נכנס בבית קודש הקדשים, מקום מרכז קדושת העבודה שהיא יסוד השלמת הרגש בתכלית רוממותו.

אבל ההערה נחוצה מאד, כי כל זמן שאין האדם עומד בתכלית מעלתו הוא אות שעדיין יש דברים רבים החוצצים אצלו בין הרגש והשכל, שהרגש פונה במסילה אחרת ונוטה מדרך השכל. ע"כ יש ברכיו חסרונות, והסוף בא לידי מעידה ונפילה, בין בחיי הפרט בין בחיי הכלל. ע"כ כיון שעכ"פ עוד לא בא אז העולם לשלימותו, והמצב הנעלה של ישראל הי' רק לפי שעה, ובתוך עומק הנפש היה גנוז יסוד של הירוס שיצא אח"כ לפועל בעונותינו, ע"כ לא היה ראוי שיכנס הארון לבית קה"ק מצד עצם מצב העם אז, שעם כל מעלתם לא נטהר עדיין רגשם ולא נתעלה כל כך שכלם עד שיוכלו להיות עולים בחוברת, שהרגש לא ישאף כ"א למה שהשכל הטהור ראוי שישכים אליו, והשכל כ"כ יהיה מבורר עד שיהיה בידו לברר את כל הנטיות הרגשיות לפרטיהן והדרכים להשיג אותן באופן טוב וישר באין שום תקלה וירידה רוחנית. הכהנים המה עומדים להאיר לעם, לחבר את טהרת הרגש עם השכל. ע"כ גם עבודת ד' שבמקדש, גם העבודה השכלית של ההוראה עליהם מוטלת. ובשביל

אותו הצורך שיש לחבר בישראל הרגש עם השכל, הוצרכו להיות הכהנים נבדלים מעסקים חומריים, ע"כ לא ניתן להם חלק בארץ. ולעומתם ניתן להם כ"ד מתנות כהונה מהעם, להורות שאמנם העם כולו שהרגש מתפשט בכללו הוא מחובר עם השכל, במה שע"י מתנותיו עומד אותו החלק המברית ומחבר את הרגש עם השכל בעיסוקו בתורה גם בעבודה, ומזה החלק יתעלה העם כולו. ע"כ יש תקוה באותם הכ"ד רתוקות של הכ"ד מתנות כהונה שעל ידן יוצא אל הפועל אותו החיבור הגנוז בכח האומה, שמצדו ראוי הוא הארון השכלי האלהי, להכנס לבית קה"ק מקום קדושת הרגש האלהי, ע"כ אמר כ"ד רננות. אמנם לא נענה, כמענה שעדיין לא באנו עד היסוד, והשפעת הכהונה אינה מספקת לעצמה את כל המעלה של כללות האומה אם לא יתחבר עמה עוד יסוד נעלה, שבירו יש כח הקיום והעז.

מב. והטו שערים אבתריה למבלעיה, אמרו מי זה מלך הכבוד. אמנם טובה היא השאיפה לכבוד הלאומי שיתגדל, בהיותו נעוץ בעומק תכלית המטרה הראשית והעיקרית, הודעת שם ד' וכבודו בעולם ע"י זה, אבל כח האדם החלוש בשעה שהוא עוסק במגמתו הפרטית, הגדלת כבודו ותפארתו, כמה נח הוא שיבלע כולו רק בהאמצעי עד שתשכח ממנו התכלית לגמרי, וישכח כלל מי הוא זה מלך הכבוד. ישכח שתכלית הגדלת הכבוד הלאומי וחסנו צריך שתהיה תמיד נערכת באופן כזה שיביא את התכלית הנרצית ממנו, שעל ידה יגדל כבוד שם אלהי ישראל בעולם, למען תצא התעודה הכללית ע"י עם ד' אלה, שבראם לכבודו.

מג. אמר להו ד' עזוז וגבור ד' גבור מלחמה. הדרך שמביאה להפעיל את היסוד האלהי שהוא מגמתם של ישראל בעולם, בשעה שהננו רואים אין רבו בעולם הכחות המנגדים לרוח ישראל ותורתו בכלל, אז אי אפשר לו לאדם להכיר את דרך המהלך אל התכלית כ"א ע"י שיכיר גבורתו ועזוזו של צור ישראל, שמצד עצם קיומם של ישראל, בצורה כזו שהיא משונה ויחידה מצויינת בין כל העמים, צריך גבורה גדולה לעצם התקיימותה שלא תבלע ע"י כל המון הכחות המתנגדים לה מכל עברים. ועוד לא די שלא תהיה היא מנוצחת, כ"א גם מנוצחת ומהפכת את כל הרוחות, הסוערות להפיצה, להיותן נכנעות לרוחה, ומכירות את הוד תורתה ושם ד' שנקרא עליה. כמה נצחונות של מלחמות נוראות ועצמות צריכים להתלוות למטרה זו. "ד' עזוז וגבור" מצד הקיום הלאומי הפרטי. "ד' גבור מלחמה" מצד הנצחון הכללי. הנה נתגלה לפניו הדרך המגיע את הרגש הלאומי להתחבר עם השכל הטהור המבקש את הטוב הכללי, ע"י דרך של רעש והרס מלחמה, שאז היה אפשר להיות התכלית מושגת בזמן קצר לפי הציור האנושי. אבל לא נענה, כי לא בזה חפץ ד', וישראל יעשה דרכו לא ברוח סער, כי לא ברעש ד' כ"א בקול דממה דקה, לא ישמיע בחוץ קולו, ומ"מ לתורתו איים ייחלו'. ע"כ לא מצא עדיין את המפתח לחיבור הרגש הלאומי עם היסוד השכלי באותו האופן הנרצה ממקדש ד', שממנו תצא האורה והשלום לעולם, ולא יכלו עדיין השערים להפתח להכנסת הארון לבית קה"ק.

מד. חזר ואמר שאו שערים ראשיכם ושאז פתחי עולם ויבא מלך הכבוד, מי הוא זה מלך הכבוד ד' צבאות הוא מלך הכבוד טלה. כאשר נפסול את דרך ההובלה אל ההשלמה הכללית, היוצאת ממקור ישראל להאיר לעולם כולו ולעמים רבים, אם תהי' בדרך רעש וסערת מלחמה, בהוראת "עזוז וגבור מלחמה", נשאר לפנינו רק שתעשה הקדושה האלהית המתפשטת מארון של ישראל את דרכה בנחת, במתינות, בצעדים איטיים. והנה יש הברל בין אלה הדרכים השנים ביחושם של ה"פתחי עולם", אל השערים. פתחי העולם הכללי הם מקבלים יסוד השלמתם ונשיאות ראשם משערי צדק המיוחדים של כנסת ישראל, מקום ביהמ"ק שמשם האורה יוצאת לעולם. אם הי' מוטל על ישראל להכריע את העולם לשכולו האמיתי ע"י סערה וגבורת מלחמה, לכתב על דגלה ד' גבור מלחמה, היו פתחי העולם מתנשאים לא בכח עצמי להם כ"א בכח דחיפה משערים המיוחדים הישראליים. ע"כ בתחילה אמר "שאז שערים ראשיכם", כלומר אתם השערים המיוחדים לכח הישראלי הרוחני תהיו הפועלים הנושאים ראש בכחם העצמי, זה כחם לאלהי ישראל, ופתחי עולם נפעלים תהיו ע"י זה, הנשאר ע"י כח המעורר החזק של שערי ציון. אבל כאשר זה הדרך ננח ולא נרצה מאת ד' הבורר בציון, וקרא שמו ד' שלום בקרית שלם, הנה נשאר לכאורה רק דרך המתנינות, והוא ישראל יפרח בכחו העצמי, יתגבר בשם ד' אלהי, ובהמשך הזמן יחדרו קרני האורה אל כל גויי הארץ, ובכח

בחירה עצמית יסכימו גם פתחי עולם לשאת ראש, להתרומם אל המטרה הנעלה הקדושה, דעת שם ד' אלהי עולם, הנוהג בחסדו כל דור. באופן כזה כשכל אומה תקבל את יסוד האמתיות ע"פ כח הכנתה העצמית, יהיו הגוונים המוסריים מרובים, כי כל אומה תטביע ע"כ איזה חותם על ההכנה הנמשכת מאור תורה ע"פ הכרעותיה הטבעיות והתולדותיות. אמנם גם כזה האופן יותן הכבוד למלך הכבוד ב"ה בהכרה שלמה, שהוא ד' צבאות, אדון הצבאות, שהם כ"כ רבים ושונים שכ"א שואף לתכלית נשגבה מצד תכונתו, ומ"מ מתאחדים לתכלית כללית אחת ומיוחדת כרצון יוצרם ומכוננם. אמנם ההבדל בין האופן של בירור המושגים הרוחניים מדעת את ד' כשיהיו נפעלים בכחם של ישראל באופן גלוי, לבין שיהיו נפעלים ע"י כח מתלבש ברוחה הפרטי של כל אומה, שרק ע"י הרקה של כלים שניים תשאב אור האמת ממקור ישראל, גדול הוא מאד. ע"כ בתכונת המצב של "גבור מלחמה", באופן של "הנשאו פתחי עולם", נאמר "מי זה מלך הכבוד", בערך של נוכח, כדרכם של ישראל לאמר "זה אלי ואנוהו", המורה על קרבת אלהים ודרכיו, והטבעת חותמם המלא על דרכי החיים. אמנם בהנהגה האטית, אף שחודר האור מבינות לחרקים אבל גדול הוא ההעלם, וכיחש נסתר ישאלו: "מי הוא זה מלך הכבוד". אין מהלכים לדרכי ד' העליונים במורגש בין העמים בחייהם המעשיים באופן בולט ומורגש, כ"א באופן כהה, שמ"מ ע"י הסבות שנתגלגלו מכחם של ישראל הופצה הידיעה שיש מנהיג לבירה, ושהתכלית הנעלה הראויה להחמד היא ההתעלות המוסרית. אבל מ"מ עוד לא יוכל ע"פ זה הדרך להגמר הצביון, עד שיופיע ד' מציון. ועם שרבה היא התועלת של ההכשר ששאבו העמים ע"י השאיבה בדרך רחוקה, ע"י הכח של נשיאת פתחי עולם בכח עצמי להם, ע"י אור ישראל, והאופנים המפורזים שקבלו צורות משונות ע"י ריחוק המקור יפעלו סוף סוף תכלית טובה ע"י שיהיו יותר מוכנים להיות ראויים לשאוב מהמקור הראשון. אבל בכ"ז, רק אז תגמר התכלית והתעודה המחייבת להיות האומה הישראלית עומדת בצביונה, לא רק בשביל ערך עצמה בלבד, כ"א גם בשביל הערך הכללי, וזהו היסוד המחבר את הנטיה הלבית עם השכל השופט ברוח משפט. אבל רק בשביל אותו המצב של נתינת מקום ממקור ישראל, להסתעף סעיפים שונים, מפורזים, בין עמים רבים וצבא רב, בשביל זה לבדו לא יוכל עוד הארון הברית להכנס לבית קה"ק, והשערים לא יוכלו כזה להפתח. כי צביון הפירוד שאינו מוכן ומוכרח להתאחד, אם שיטיב ויועיל לאנושיות, אבל לא יעשה את המגמה האחרונה, ע"כ לא נענה.

מה. כיון שאמר ד' אלקים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דויד עבדך, מיד נענה. הקשר הפנימי האמיתי שיש בין הרגש שכלב הטהור, שהוא מקור העבודה, שהתפילה היא דוגמא שלה שע"כ נקראת גם היא עבודה שכלב, ובין הכרת השכל הטהור, שאוצר שלו מונח בתורה האלהית שהיא אורו של עולם, יוכל להמצא רק בחיבור הידיעה של ערכם של ישראל הזמני, ההוה בכל דור ודור, אל ערכם הקיים הנצחי, שהוא יצא לפעול לעתיד לבא, ויהי' קיים לעד ולעולמי עולמים. הרגש נמצא למדי באהבה המורגשת, שכל איש ישר לב אוהב את עמו, אשר ממנו חוצב, ואם יהי' עמו ממולא ביתרונות קדושים ככה תגדל אהבתו, עד שהאהבה הנאמנה שראויה להיות מקשרת בין כל איש מישראל לכנסת ישראל, דיה להרים את היחיד ג"כ למעלת חסידות. "איזהו חסיד המתחסד עם קונו", ופי' בתיקוני זוהר "עם קן דילי" - מקור מוצאו, מתצבו גופו נפשו רוחו ונשמתו - "דא שכנתא, כנסת ישראל". ההסתכלות הזאת תתרום למעלת השכל הטהור, בהיותה עולה להשכיל איך שמצד חבתן של ישראל ההיות הזמנית, תמשך האורה היותר עליונה הנצחית לעולם, שרק בשבילה הננו ראויים להיות לחטיבה אחת בעולם לנצח. אז ישכיל האדם כי לצורך החיבור של קדושת ישראל הזמנית לקדושת ישראל הנצחית, צריך לה כל התכסיס של התורה והעבודה גם יחד. באופן זה נשכיל שיש מקום לפעולתם של ישראל בעולם היוצאת בזמן ההוה באופן מוסתר, באופן הנדמה שצבא רב בפרטיות מתפלגים להתרומם בצביונות מיוחדים לתכלית העליונה ע"י שאיבתם מאור תורת ישראל, שמפני כך נקרא שם ד' צבאות לשם ד' אלהי ישראל, וכל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נתחלק לשבעים לשון שנאמר ד' יתן אומר המבשרות צבא רב". אבל לא זאת היא גמר התכלית, אותה הידיעה שמביאה לחשוב להוקיר מעלתן של ישראל בהכרת בחירתן האלהית הקיימת ונצחית, היא רק הכרה חלושה, שטובה היא להיות רק בתור אמצעי להכרה האמיתית. ע"כ, אם ע"י מצב הזמני, זכר שם ד' בכל דור ודור, שבא ע"י ישראל, יתרום כח הרגש לעבודת ד' במקדשו, בהיותו מושכל בחיבורו אל המצב הנצחי, תתפרש ותתפשט כח התורה באורה השכלי החובק את כל

המציאות והזמנים. ע"כ רק בחיבור שתי אלה יחד ראוי הוא ארון הברית, נושא האורה האלהית, להכנס לבית קה"ק, והשערים הנעלים הללו, פתחי עולם, ראויים אז להפתח. והנה דוד, זאת היא בחירתו, שכוללת כח המלוכה שבישראל בין בהוה בין בנצחיות. ע"כ גם בעת הקלוקל לא אבד ג"כ נירו, ו"לא יסור שבט מיהודה", אבל היסוד הנצחי הוא "ודוד עבדי עליהם לעולם", שאז באחרית הימים תופיע האורה האמיתית איך שהצבאות הפרטיים ישובו להתאחד תחת דגל אחד, בהפיכת שפה ברורה לקרא כולם בשם ד' ולהכיר מעלתן של ישראל, "ואתם כהני ד' תקראו, משרתי אלהינו", אלה המה "חסדי דוד הנאמנים", שהוא ע"ה שאף לא למצב ההוה לבדו כ"א לעשות שם, שם עולם, להכין החפץ האלהי היותר נשגב והיותר עתיד. אמנם אם היתה התכלית האחרונה אינה שואבת מן ההוה, לא היתההתייחסות למלכות בית דוד בהוה כלל, כ"א היתה מתנה גנוזה בעתיד. אבל כיון שיסוד ההכרה בנויה, כי מאור ההוה ההולך ומאיר יתקבץ האור העתיד שיצא כנגה בזמנו, ע"כ חיבור גדול יש למלוכת ההוה עם מלוכת העתיד הנצחית הנקראת על שם דוד. ע"כ כאשר "ד' אלהים אל תשב פני משיחך" בהוה, שממלא תפקיד הרגש הטהור הראוי למלאות את כל לב טהור האוהב עמו כפי אותה האהבה הקדושה שראוי לכל איש מישראל שיאהב את הצלחת כנסת ישראל ושיסכים כל מהלך חייו למטרה זאת, שמוצאה הוא מקיום התורה ביראת ד' ואהבתו באמת, וזה יהי' הכנה להמטרה היותר נשגבה ונצחית, "זכרה לחסדי דויד עבדך", אשר ברית עולם לו ערוכה בכל ושמורה. כיון שאמר כן בא עד התמצית שבגללה ראוי הוא הארון האלהי להכנס למקום עבודת ד' בבית קה"ק, ומיד נענה.